

Αρ. φύλλου 58
Β' Τρίμηνο 2004

ΔΕΛΤΙΟ

της **ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ**
για μια **Ανοικτή Κοινωνία**

Κύριο άρθρο

- Ο "Ευρωπαϊός Διαμεσοβλαβητής" στην Αθήνα
- Το μέλλον των Πανεπιστημίων **Χρειάζονται σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας**
του Αθ. Γκόταβου
- Τα Ελληνικά Πανεπιστήμια στην **κοινωνία της γνώσης**
- **Επιτέλους συναίνεση**
του Ηλία Κατσαούλη
- **Με τα μάτια μιας εβελόντριάς: στον σπόγχο των Παραολυμπιακών Αγώνων**
της Λουκίας Σταυρίτη

Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι να εκτιμηθεί το επίπεδο πολιτισμού μιας χώρας. Στις κοινωνίες της γνώσης δείκτης του πολιτισμικού επιπέδου είναι η παιδεία, ιδιαίτερα η πανεπιστημιακή παιδεία. Από αυτά που ακούμε, ζούμε και γνωρίζουμε για την κατάσταση στα ελληνικά πανεπιστήμια νομίζουμε ότι είμαστε πολύ πίσω από το να θεωρηθούμε ως μια χώρα που έχει φτάσει στο επίπεδο μιας κοινωνίας της γνώσης (βλ. έκδοσή μας «Τα Ελληνικά Πανεπιστήμια στην Κοινωνία της Γνώσης»).

Στις κοινωνίες της πληροφορίας, στις οποίες, πιστεύουμε, ότι ανήκει και η Ελλάδα, δείκτης του πολιτισμού τους είναι η ποιότητα της παρεχόμενης πληροφόρησης σε όλες της τις εκφάνσεις: στο κείμενο, στις ειδήσεις, στην ψυχαγωγία. Ενώ η Ελλάδα στον τομέα αυτό έχει καταφέρει να κάνει αισθητές προόδους όσον αφορά την πολυφωνία και την παρουσίαση διαφορετικών πολιτικών, ιδεολογικών και πολιτισμικών αντιλήψεων δεν συμβαίνει το ίδιο με την ποιότητα των διαφορετικών αυτών μηνυμάτων που ιδιαίτερα από το πλήθος των τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών σε καθημερινή βάση εκπέμπονται. Θα μπορούσαμε χωρίς καμιά δόση υπερβολής, να υποστηρίξουμε ότι παρά την πολυφωνία σε όλα τα επίπεδα που υπάρχει, σε ένα σημείο τα περισσότερα μηνύματα, οι περισσότερες εκπομπές, ανεξάρτητα από τηλεοπτικό ή ραδιοφωνικό σταθμό, είναι μονότονα όμοιες. Όμοιες όχι ως προς το εκπεμπόμενο μήνυμα, εδώ επικρατεί πλουραλισμός, αλλά ως την ποιότητα του.

Όταν το 1987 το κίνημα της ελεύθερης ραδιοφωνίας ξερίζωνε το κρατικό μονοπώλιο και άνοιγε τον δρόμο προς τη δημοτική ραδιοφωνία και την ιδιωτική τηλεόραση, πιστέψαμε ότι μια καινούργια εποχή ελεύθερης και αδογματίστης πληροφόρησης άνοιγε. Πλανηθήκαμε πλάνην μεγάλη. Και ναι μεν ο τρόπος που η Πολιτεία, όλες οι υπεύθυνες πολιτικές δυνάμεις του τόπου, χειρίστηκαν το νομικό/θεσμικό μέρος της απελευθέρωσης των ερτζιανών και τη χορήγηση των αδειών ίδρυσης ραδιο-

Περιοδική Ενημερωτική Έκδοση

Ιδιοκτήτης-Εκδότης:
ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ

Ευφρονίου 5-7, 116 34 Αθήνα
Τηλ.: 210 7220 063 - 210 7220 475

Fax: 210 7220 063

e-mail: kinpol@hellasnet.gr

φωνικών και τηλεοπτικών σταθμών σε ιδιώτες, δεν ήταν ο καλύτερος δυνατός, η σταδιακή όμως μείωση της ποιότητας της παρεχόμενης πληροφορίας και των ψυχαγωγικών προγραμμάτων δεν μπορεί να καταλογισθεί αποκλειστικά στο κρατούν νομικό και θεσμικό πλαίσιο. Το γεγονός ότι σχεδόν παντού, σε κάθε είδος εκπεμπόμενου μηνύματος, η ακροαματικότητα/θεαματικότητα αυξάνει όσο πέφτει η ποιότητα της προσφερόμενης πληροφορίας/ψυχαγωγίας, ξεφεύγει από το θερμικό πλαίσιο και ανάγεται στο πολιτισμικό. Για λόγους που είναι εν μέρει γνωστοί και εν μέρει πρέπει να ερευνηθούν σε βάθος, η κουλτούρα μας, ο πολιτισμός μας, αρέσκεται σε μηνύματα χαμηλής ποιότητας. Η διαπίστωση αυτή όσο δυσάρεστη και αν είναι, ισχύει. Ακριβώς για τον λόγο αυτό θα έπρεπε και από την πλευρά της πολιτείας, προπάντων από την πλευρά της κοινωνίας πολιτών, να αναληφθούν πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση ποιοτικής βελτίωσης του προσφερόμενου επικοινωνιακού αγαθού. Κάτι τέτοιο όχι μόνο, μέχρι στιγμής, δεν έχει συμβεί, αλλά γινόμαστε μάρτυρες μιας εξέλιξης στην αντίθετη κατεύθυνση. Οι ιδιοκτήτες των ιδιωτικών ραδιοφωνικών, προ πάντων όμως των τηλεοπτικών σταθμών, έχουν επιδοθεί σ' ένα εξοντωτικό ανταγωνισμό μείωσης της ποιότητας της παρεχόμενης πληροφορίας και ψυχαγωγίας επιστρατεύοντας ό,τι το χειρότερο έχει να επιδείξει η τηλεοπτική μας «κουλ-

τούρα». Και όχι μόνο αυτό: ο ανταγωνισμός για τη στρατολόγηση/μεταγραφή των πλέον ικανών στον εκχυδαϊσμό των Μέσων συνοδεύεται από την πληρωμή αστρονομικών ποσών, που αποτελούν πρόκληση για μια κοινωνία, όπως η ελληνική, που αδυνατεί να εξασφαλίσει μια, έστω, αξιοπρεπή ζωή στους εργαζόμενους και μοχθούντες στην παραγωγή, την επιστήμη, τον πολιτισμό.

Είναι αλήθεια ότι η κοινωνία πολιτών δεν έχει βρει ακόμη τον τρόπο να αντιδράσει στον εκχυδαϊσμό της κάθε είδους πληροφορίας που εκπέμπεται. Και είναι αλήθεια ότι ενώπιον της απαίτησης ενός μεγάλου τμήματος της ελληνικής κοινωνίας για χαμηλής ποιότητας επικοινωνιακά προϊόντα η κοινωνία πολιτών είναι δύσκολο να αντιδράσει. Από την άλλη μεριά όμως είναι απαραίτητο να αναληφθούν πρωτοβουλίες και προς την κατεύθυνση της πολιτείας και του πολιτικού και πνευματικού κόσμου γενικότερα, ώστε να ληφθούν μέτρα αντιμετώπισης αυτού του φαινομένου. Η ενίσχυση των ποιοτικών εκπομπών είναι μια λύση, παραστάσεις ενώπιον των ιδιοκτητών και διευθυντών των ιδιωτικών μέσων ενημέρωσης είναι μια άλλη. Εκείνο όμως που μακρόχρονα θα αποδώσει είναι η παιδεία σε όλες τις βαθμίδες και η εγρήγορση της κοινωνίας πολιτών. Η «Κίνηση Πολιτών για μια Ανοικτή Κοινωνία» οφείλει και θέλει να πάρει πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση αυτή.

ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ για μια Ανοικτή Κοινωνία www.kinisipoliton.gr

Στις ηλεκτρονικές σελίδες της *Κίνησης* θα βρείτε εκτός από τη ψηφιακή έκδοση του Δελτίου μας, τα πλήρη κείμενα των εισηγήσεων στις ημερίδες της *Κίνησης Πολιτών* ξεκινώντας από την ημερίδα με θέμα "**Αυτοδιοίκηση και Άμιλλα στα Πανεπιστήμια**" που έγινε στις 29/1/2004.

Ελπίζουμε ότι η παρουσίαση των κειμένων αυτών θα προκαλέσει μια γόνιμη συζήτηση στο δικτυακό forum του νέου site ώστε να καταγραφούν όσο το δυνατόν περισσότερες απόψεις για τα θέματα που απασχολούν την κοινωνία μας.

Θα ακολουθήσουν ανάλογες παρουσιάσεις για τις θεματικές ενότητες Δικαιοσύνη, Δημόσια Διοίκηση, Ευρωπαϊκά Θέματα και Περιβάλλον.

Μπορείτε να επικοινωνείτε μαζί μας ηλεκτρονικά στη διεύθυνση:

kinpol@hellasnet.gr

Ο "ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ" ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Στις 30 Ιουνίου ο «Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής» κ. **Νικηφόρος Διαμαντούρος** μίλησε στο Αμφιθέατρο του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών σε δημόσια εκδήλωση που είχε διοργανωθεί από κοινού από την «Κίνηση Πολιτών για μια Ανοιχτή Κοινωνία» και από τις επίσης Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις: «Ένωση Πολιτών για την Παρέμβαση» και «Όμιλος Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας».

Ενώπιον πυκνού ακροατηρίου ο κ. **Διαμαντούρος** παρουσίασε το θεσμό, εξήγησε τις βασικές πτυχές και λειτουργίες του, καθώς και τη σημασία του για την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών.

Στα πλαίσια της συζήτησης που ακολούθησε ο κ. **Στέφανος Ματθίας** έκανε, ως εκπρόσωπος της Κίνησής μας, μια σύντομη παρέμβαση με κύριο θέμα τη σύγκριση του ευρωπαϊκού αυτού θεσμού με τον αντίστοιχο εθνικό θεσμό του «Συνηγόρου του Πολίτη». Το κείμενο της παρέμβασης του κ. **Ματθία** έχει ως εξής:

«*Η Κίνηση Πολιτών για μια Ανοιχτή Κοινωνία και εγώ προσωπικά θεωρούμε την αποψινή εκδήλωση ιδιαίτερα σημαντική.*

Καταρχήν σπουδαίο και επίκαιρο είναι το θέμα.

Η εξαιρετική όμως σημασία της εκδήλωσης αυτής έγκειται στο πρόσωπο, στην προσωπικότητα, του ομιλητή, του κ. Νικηφόρου Διαμαντούρου.

Ο κ. Διαμαντούρος θήτευσε αρχικά, επί μια τετραετία περίπου, στη θέση του Έλληνα «Συνηγόρου του Πολίτη». Η θητεία του στη θέση αυτή, κατά την οποία θεμελίωσε και οργάνωσε τη νέα υπηρεσία, υπήρξε τόσο επιτυχημένη, ώστε στη συνέχεια, με απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ορίστηκε στην αντίστοιχη θέση του «Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή», που προβλέπεται στο άρθρο 195 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ασκεί το έργο αυτό από την

1η Απριλίου 2003.

Οι δύο θεσμοί είναι βασικά όμοιοι: Αποστολή και των δύο είναι η παρέμβαση, είτε αυτεπαγγέλτως είτε ύστερα από σχετική καταγγελία, σε περιπτώσεις κακοδιοίκησης. Ο Συνήγορος του Πολίτη παρεμβαίνει σε περιπτώσεις κακοδιοίκησης από εθνικά (ελληνικά) διοικητικά όργανα, ενώ ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής είναι αρμόδιος για περιπτώσεις κακοδιοίκησης από τη δράση κοινοτικών οργάνων και οργανισμών, με την εξαίρεση πάντως των ευρωπαϊκών δικαστηρίων ως δικαιοδοτικών οργάνων. Η κακοδιοίκηση μπορεί να συνίσταται σε αδικαιολόγητη καθυστέρηση, σε μεροληψία, σε οποιαδήποτε παρανομία, σε εσφαλμένη ή άστοχη ενέργεια, πράξη ή παράλειψη. Τόσο ο Συνήγορος του Πολίτη όσο και ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής οφείλουν σε κάθε τέτοια περίπτωση να καθοδηγούν, να συμβουλεύουν, να απευθύνουν συστάσεις, ακόμη και, ως έσχατο μέτρο, να προκαλούν πειθαρχική δίωξη. Παρέμβασή τους αποκλείεται μόνο αν έχει κινηθεί ή αφότου τυχόν κινηθεί δικαστική διαδικασία. Διότι μετά την έναρξη τέτοιας διαδικασίας η συμβουλευτική και καθοδηγητική απλώς παρέμβαση του Συνηγόρου ή του Διαμεσολαβητή δεν έχει νόημα, θα μπορούσε δε να θεωρηθεί ως ανάμιξη στο δικαιοδοτικό έργο. Τόσο ο Συνήγορος του Πολίτη όσο και ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής είναι Αρχές ανεξάρτητες. Αυτό ορίζεται ρητά στις αντίστοιχες διατάξεις (άρθρο 195 παρ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και 103 παρ.9 σε συνδυασμό προς 101 Α του εθνικού μας Συντάγματος). Και οι δύο ασκούν τα καθήκοντά τους με προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, αποφασίζουν, δηλαδή, και ενεργούν χωρίς εποπτεία ή έλεγχο, χωρίς να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από κανένα, είτε Υπουργό είτε άλλο όργανο ή οργανισμό. Ενημερώνουν απλώς το εθνικό ή το ευρωπαϊκό, αντίστοιχα, Κοινοβούλιο, που τους επιλέγει και διορίζει, και

υποβάλλοντας σ' αυτό ετήσια έκθεση και υποκείμενοι σε κάποιο χαλαρό οιονεί κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Ωστόσο, παρά τη θεσμική ομοιότητα, το έργο των δύο αυτών Αρχών διαφέρει, κατά τη γνώμη μου, στην πράξη από δύο κυρίως απόψεις:

Πρώτον, ο Έλληνας Συνήγορος του Πολίτη, εξαιτίας της μη ικανοποιητικής λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης και της μη εμπέδωσης στη χώρα μας των αρχών του κράτους δικαίου, αντιμετωπίζει, πιστεύω, κατά κανόνα, παράπονα των διοικούμενων συγκεκριμένες τρέχουσες περιπτώσεις, όπως λ.χ. για γραφειοκρατικές αυθαιρεσίες ή ευθυνοφοβίες, καθυστερήσεις, άνιση μεταχείριση, αδικαιολόγητη καχυποψία και άλλες ανάλογες. Αντίθετα, κύριο έργο του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή είναι η, μέσω της καταπολέμησης των περιπτώσεων κακοδιοίκησης, προστασία και προαγωγή των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ευρωπαϊών πολιτών ή των πολιτών ή νομικών προσώπων από τρίτες χώρες που κατοικούν ή έχουν την έδρα τους στο έδαφος κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για τα δικαιώματα που αναγνωρίστηκαν αρχικά από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) ως «γενικές αρχές» συναγόμενες από τα εθνικά συντάγματα των κρατών-μελών και κατά την τελευταία δεκαετία συμπίπτουν περίπου με εκείνα που απαριθμούνται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) πρόσφατα δε έχουν περιληφθεί στον ευρωπαϊκό «Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων», ο οποίος έχει ήδη ενταχθεί στο υπό επικύρωση Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Αξίζει να επισημανθεί ότι τα «δικαιώματα» αυτά έχουν λάβει στις μέρες μας τέτοια έκταση, ώστε καλύπτουν όλες σχεδόν τις ανθρώπινες σχέσεις δημοσίου αλλά και ιδιωτικού δικαίου, περιουσιακές, συναλλακτικές, οικογενειακές, προσωπικές κ.ά. Γι' αυτό κάθε περίπτωση «κακοδιοίκησης» ενέχει προσβολή κάποιου από τα δικαιώματα αυτά. Σε τελευταία ανάλυση ενέχει προσβολή του δικαιώματος σε «χρηστή διοίκηση», που ήδη ρητά καθιερώνεται στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Έτσι ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής, προασπίζοντας τα πολιτικά εν γένει δικαιώματα

ώματα που προσβάλλονται στα εδαφικά πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τη δράση των κοινοτικών οργάνων και οργανισμών, έχει ως αποστολή την προαγωγή της μιας ευρωπαϊκής συνταγματικής νομιμότητας με μέσα και στόχο λιγότερο περιστασιακά και περισσότερο επιτελικά.

Εξάλλου, όμως, και αυτή είναι η δεύτερη διαφορά, ο θεσμός του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη, έχει, στα πλαίσια του δικού μας πολιτεύματος, βαρύνουσα πολιτική σημασία. Διότι στο πολίτευμά μας όλη η πολιτική εξουσία είναι συγκεντρωμένη στην Κυβερνώσα ομάδα, και, τελικά, στο πρόσωπο του Πρωθυπουργού. Αν εξαιρέσουμε τα δικαστήρια, που δεν εμπíπτουν στην κυβερνητική εξουσία και απολαμβάνουν θεσμικής ανεξαρτησίας, όλες οι άλλες κρατικές αρχές ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από την Κυβέρνηση. Μόνο οι Ανεξάρτητες Αρχές που καθιερώθηκαν με την πρόσφατη συνταγματική μεταρρύθμιση, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει ο Συνήγορος του Πολίτη, μπορούν να ενεργούν ανεξάρτητα από την εκάστοτε Κυβέρνηση. Για το λόγο αυτό ο Συνήγορος του Πολίτη έχει σαφή χαρακτήρα πολιτικού αντίβαρου. Ως εν λευκώ εντολοδόχος της Βουλής, απαλλαγμένος από κάθε πολιτικό έλεγχο, ο Συνήγορος ασκεί, μπορεί πάντως να ασκεί, μια ήπια αλλά συστηματική και ιδίως άμεση και αυτοδύναμη παρέμβαση στα όργανα της Διοίκησης. Ο Ευρωπαίος, αντίθετα, Διαμεσολαβητής, λειτουργεί μέσα σε ένα θεσμικό περιβάλλον με ισόρροπη κατανομή ελεγκτικών ρόλων και αντιβάρων. Διότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι πολιτικές αποφάσεις λαμβάνονται με τη σύμπραξη των, ποικίλης εθνικής προέλευσης και σύνθεσης, κοινοτικών οργάνων, τα οποία μελετούν, προτείνουν, διαλέγονται και τελικά συν-αποφασίζουν, σε διάφορους εκάστοτε συνδυασμούς. Στο θεσμικό αυτό πλαίσιο ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής είναι μόνο αυτό που η ονομασία του εκφράζει, μεσολαβητής μεταξύ αφενός του ευρωπαϊού πολίτη και, αφετέρου, των κοινοτικών οργάνων ή οργανισμών. Επομένως, μολονότι το έργο του είναι εξαιρετικά σπουδαίο, αυτό δεν έχει πολιτικό βάρος.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Τα ελληνικά ΑΕΙ βρίσκονται σήμερα μπροστά σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Το προφίλ των μελλοντικών ΑΕΙ θα εξαρτηθεί από το αν τα σημερινά πανεπιστήμια καταφέρουν να προσαρμόσουν τη δομή, την εσωτερική λειτουργία και τα αποτελέσματά τους στις απαιτήσεις μιας νέας εποχής που έχει ήδη ανατείλει ή αν ακολουθήσουν μια φθίνουσα πορεία μετάλλαξης τους σε θεσμούς που μονοπωλούν την πιστοποίηση αμφίβολης ποιότητας και λειτουργικότητας γνώσεων και δεξιοτήτων.

Εάν ακολουθήσουν το πρώτο μονοπάτι, θα φροντίσουν να κάνουν εκείνες τις αλλαγές στη δομή, στο περιεχόμενο και

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ

Χρειάζονται σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας

του Αθ.Γκότοβου
Καθηγητής Παιδαγωγικής στο
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
(ΤΟ ΒΗΜΑ, Πέμπτη 7 Οκτωβρίου 2004)

στη λειτουργία τους οι οποίες θα μετατρέψουν σε ελκυστικά για έλληνες και ξένους φοιτητές περιβάλλοντα μάθησης και κατάρτισης και σε χρήσιμους για την κοινωνία και την οικονομία μοχλούς ανάπτυξης και προόδου.

Εάν ακολουθήσουν τον δεύτερο δρόμο, θα παλινδρομήσουν (κάποια έχουν ήδη παλινδρομήσει) σε ένα φεουδαλικό πρότυπο οργάνωσης και λειτουργίας, όπου η βούληση διαπαρταξιακά δικτυωμένων προσώπων θα υποκαθιστά τη νομιμότητα, ο παραγοντισμός και η πελατειακή λογική την αξιοκρατία και η στεγανότητα τη διαφάνεια στη διαχείριση της πληροφορίας.

Το ζητούμενο δεν είναι απλώς να μπορέσουν τα ελληνικά πανεπιστήμια να αντέξουν μέσα στο οικουμενικό ανταγωνιστικό περιβάλλον παραγωγής και διακίνησης της γνώσης, της τεχνογνωσίας και της τεχνολογίας. Ταυτόχρονα πρέπει να εξασφαλίσουν υψηλής στάθμης αποτελέσματα (γνώση, εκπαίδευση, παιδεία) σε επιστημονικούς κλάδους που σχετίζονται με το διαχρονικό πολιτισμικό κεφάλαιο της χώρας. Ειδικά στα ελληνικά πανεπιστήμια του μέλλοντος οι ανθρωπιστικές σπουδές πρέπει να έχουν ισότιμη θέση δίπλα στις θετικές και στις τεχνολογικές επιστήμες.

Αλλά για να μπορέσουν τα πανεπιστήμια να χαράξουν μια τέτοια ελπιδοφόρα πορεία προς το μέλλον,

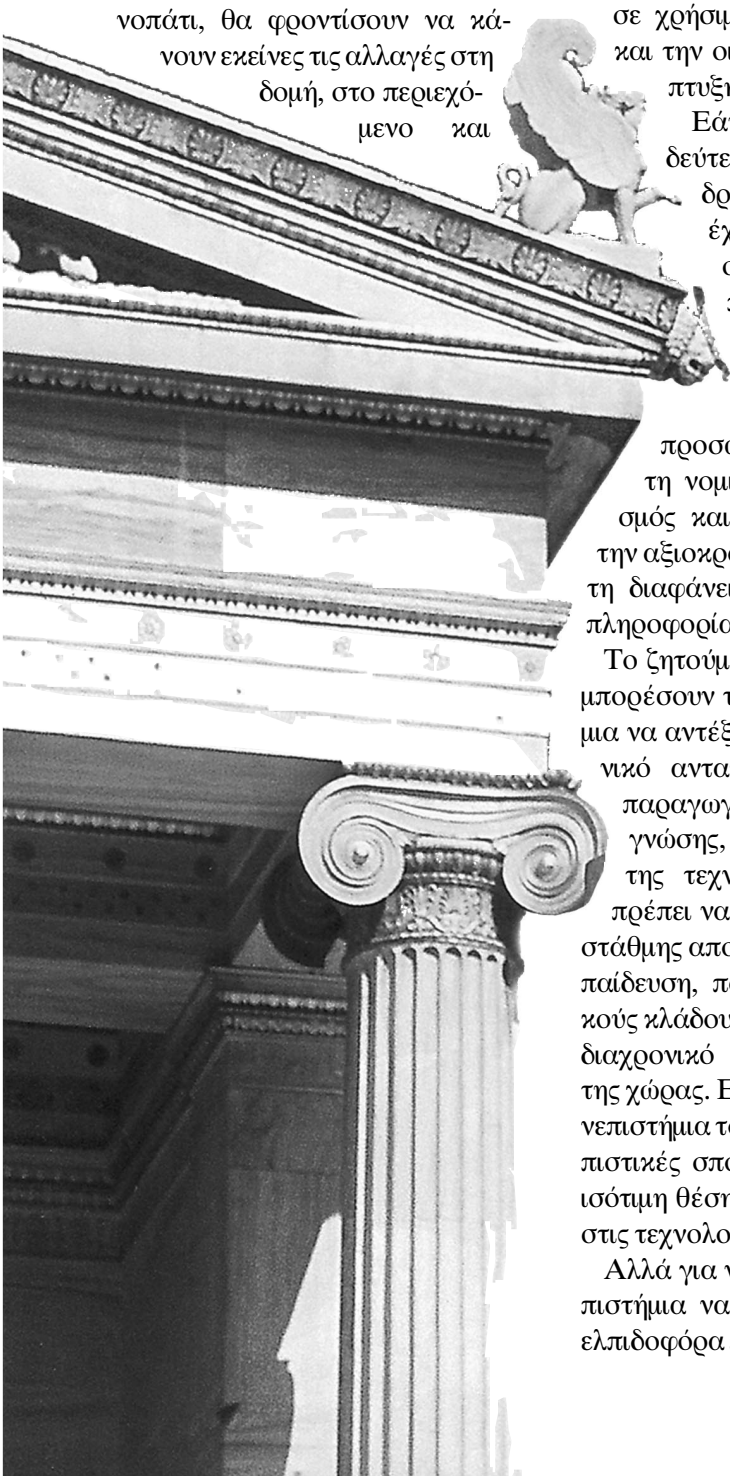
χρειάζονται τώρα σημαντικές αλλαγές στο περιβάλλον λειτουργίας τους, με πρώτη την αλλαγή στον τρόπο ανάδειξης και στον τρόπο λειτουργίας των οργάνων διοίκησης.

Εάν δεν σπάσει ο φαύλος κύκλος της διαπλοκής ανάμεσα στον αγοραίο παρεμβατισμό των πολιτικών κομμάτων στα πανεπιστημιακά δρώμενα, στον λαϊκισμό των οργάνων διοίκησης των ΑΕΙ και στα δίκτυα συμφερόντων μέσα και έξω από τα ΑΕΙ, η προσαρμογή των ελληνικών πανεπιστημίων στα δεδομένα της νέας εποχής δεν θα είναι εύκολη.

Εάν, αντίθετα, τα πανεπιστημιακά μικροκαθεστώτα προστασίας προνομίων, ελέγχου της πρόσβασης σε υλικούς και συμβολικούς πόρους και ανοχής απέναντι στη χαμηλή ποιότητας γνώση, παιδεία και κατάρτιση που παρέχονται στους φοιτητές διαλυθούν, η μελλοντική πορεία των ελληνικών πανεπιστημίων θα είναι θετική.

Το μόνο πρόβλημα για μια τέτοια προοπτική είναι ότι η αλλαγή αυτή δεν μπορεί να γίνει μόνο μέσα από εσωτερικές αυτοδιορθωτικές διαδικασίες, αλλά προϋποθέτει ευρύτερη πολιτική συναίνεση για άρση της κομματικής ομηρείας στην οποία έχουν περιέλθει τα ετεροδιοικούμενα πλέον ελληνικά ΑΕΙ.

Το γεγονός όμως ότι τα κόμματα μπορεί και να μην κάνουν το χρέος τους δεν νομιμοποιεί τα μέλη της ευρύτερης πανεπιστημιακής κοινότητας να μην κάνουν κι εκείνα το δικό τους.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της για την ανάδειξη προβλημάτων που απασχολούν τους Πολίτες και για την καλύτερη πληροφόρηση της κοινής γνώμης, η Κίνησή μας έχει οργανώσει ένα μεγάλο αριθμό δημόσιων εκδηλώσεων και έχει προχωρήσει στην κατάθεση και δημοσιοποίηση συγκεκριμένων προτάσεων-λύσεων που αφορούν: το Περιβάλλον, το Ελεγκτικό Συνέδριο, τη Δικαιοσύνη κ.λπ.

Στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης οργανώσαμε στο παρελθόν δημόσιες συζητήσεις στις οποίες ειδικοί στα θέματα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, πολιτικοί, πανεπιστημιακοί και μέλη της κοινωνίας πολιτών, ανέλυσαν την κατάσταση που επικρατεί τα τελευταία είκοσι χρόνια στα ελληνικά πανεπιστήμια και πρότειναν συγκεκριμένες όσο και εφικτές λύσεις.

Ένα μέρος αυτής της μακρόχρονης συζήτησης και του προβληματισμού μας, μαζί με τις συγκεκριμένες προτάσεις της Κίνησης Πολιτών για μια Ανοικτή Κοινωνία, συγκεντρώσαμε και εκδώσαμε σ' ένα καλαίσθητο τόμο με τίτλο: «ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ, Μια συμβολή στην υπέρβαση της κρίσης», Αθήνα 2004.

Στον τόμο αυτόν δημοσιεύονται οι εισηγήσεις των ειδικών που παρουσιάστηκαν στις δύο πιο πρόσφατες δημόσιες εκδηλώσεις μας:

1η «Αυτοδιοίκηση και Άμλλα των Πανεπιστημίων» (25 Ιανουαρίου 2004).

2η «Αξιολόγηση των Ελληνικών Πανεπιστημίων: Τάσεις και Προ-

οπτικές» (15 Μαΐου 2003).

Εκτός από τις εισηγήσεις στην έκδοση αυτή έχουμε συμπεριλάβει μια ενδεικτική επιλογή άρθρων από τον ημερήσιο τύπο από τα οποία αποδεικνύεται ότι η Κοινωνία Πολιτών είχε από καιρό αντιληφθεί τις αρνητικές επιπτώσεις που είχε στην όλη λειτουργία των πανεπιστημίων ο νόμος 1268/82 για τα Α.Ε.Ι. Ο νόμος αυτός, ενώ αρχικά είχε εισαγάγει ρυθμίσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στον εκσυγχρονισμό των ελληνικών πανεπιστημίων, τελικά υπέστη από τη συντεχνία των «διορθώσεις» σε τέτοιο βαθμό ώστε να μεταβληθεί σε ένα νόμο που εμπόδιζε τις αλλαγές και παγίωνε καταστάσεις που ευνοούσαν ομάδες συμφερόντων που από τότε οργανώθηκαν και τώρα κυριαρχούν. Σε πια κατάσταση ο νόμος 1268/82 αλλά προ πάντων ο τρόπος εφαρμογής του, έχει φέρει τα ελληνικά πανεπιστήμια, δείχνουν οι θλιβερές εικόνες που τις πρώτες φθινοπωρινές ημέρες κυριάρχησαν στην τηλεοπτική μας δημοσιότητα.

Εκτός από τις εισηγήσεις στις δημόσιες εκδηλώσεις και την επιλογή άρθρων από τον ημερήσιο τύπο στην έκδοση αυτή, έχουμε συμπεριλάβει και ένα παράρτημα με ένα χρονικό των προβλημάτων της ανώτατης παιδείας που πρέπει άμεσα να αντιμετωπιστούν.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στην Κίνησή μας είτε τηλεφωνικώς (210-7220063) είτε με fax (210 7224947) είτε με e-mail: kinpol@hellasnet.gr και να ζητούν αντίτυπο της έκδοσής μας αυτής.

ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΝΟΙΚΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Μια συμβολή στην υπέρβαση της κρίσης

Αθήνα 2004

Στην προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση στη Βουλή (8-11-04) προέκυψε μεταξύ των πολιτικών αρχηγών μια συναίνεση στα καίρια προβλήματα της παιδείας και ιδιαίτερα της Ανώτατης Παιδείας που αποτελεί από πολλά χρόνια τώρα την αχίλλειο πτέρνα του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Εμείς, η Κίνηση Πολιτών για μια Ανοικτή Κοινωνία, χαιρόμεθα ιδιαίτερα για τις συγκλίσεις που συντελούνται αφού είμαστε εκείνοι οι οποίοι τα τελευταία τουλάχιστον χρόνια συνεχώς επιμένουμε στην ανάγκη να εγκαταλειφθούν οι αναχρονισμοί και οι αγκυλώσεις και να προχωρήσει σύσσωμος ο πολιτικός κόσμος στη λειτουργική σύνδεση πανεπιστημίων, κοινωνίας και αγοράς.

Η συναίνεση στην οποία, τουλάχιστον κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση, συγκλίνουν, αφορά:

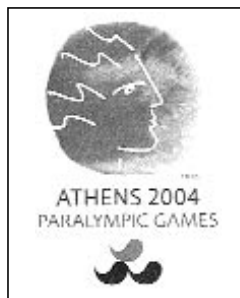
- Την αναγνώριση του γεγονότος ότι η κοινωνία της γνώσης απαιτεί ριζικές όσο και ρηξικέλευθες απαντήσεις στα χρονίζοντα προβλήματα των πανεπιστημίων,
- την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου που ρυθμίζει τα της λειτουργίας των ΑΕΙ,
- τη σύμφωνη γνώμη κυβέρνησης και αξιωματικής αντιπολίτευσης ότι οι διακηρύξεις της Μπολόνια (Πράγας, Βερολίνου κλπ) όχι μόνο γίνονται αποδεκτές και δεσμεύουν την Ελλάδα, αλλά και ότι η χώρα μας είναι αποφασισμένη να συμμετάσχει ενεργά στην εφαρμογή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο,
- την «τύποις δωρεάν παιδεία» που θα πρέπει να αλλάξει,
- την ίδρυση μη κρατικών (όχι ιδιωτικών) πανεπιστημίων υπό την εποπτεία του κράτους,

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

- την αξιολόγηση πανεπιστημίων και πανεπιστημιακών και τη σύνδεση χρηματοδότησης των πανεπιστημίων με τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων αυτών, οι οποίες, όμως, θα πρέπει να ανταποκρίνονται στα διεθνή πρότυπα και οι ίδιες να αξιολογούνται,
- την ενίσχυση της οικονομικής αυτοτέλειας του πανεπιστημίου, γεγονός που, κατά τη γνώμη μας, θέτει και το πρόβλημα της συμμετοχής των φοιτητών στην κάλυψη των αυξανόμενων εξόδων στη βάση της αρχής «όποιος ωφελείται πληρώνει»,
- τη σύνδεση διδασκαλίας και έρευνας με την αγορά εργασίας. Εδώ ευρίσκεται, ίσως, το πλέον ακανθώδες πρόβλημα του σύγχρονου πανεπιστημίου: επιστήμη για την επιστήμη, δηλαδή την προώθηση της επιστήμης και τη διασύνδεσή της με την καλλιέργεια των νέων ανθρώπων ή τη σύνδεση της διδασκαλίας και έρευνας με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η συζήτηση που διεξάγεται στην Ελλάδα αντιμετωπίζει αυτά τα δύο ενδεχόμενα εναλλακτικά. Εμείς, όμως, πιστεύουμε ότι μπορούν να συνδέονται: να προσανατολίζονται η διδασκαλία και η έρευνα στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων ανθρώπων, αλλά, συγχρόνως και στη διασύνδεσή τους με την αγορά εργασίας,
- την αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων. Η Κίνησή μας έχει ήδη ζητήσει «να κατοχυρωθεί νομοθετικά η κατά το άρθρο 16, παρ. 5 του Συντάγματος “πλήρης αυτοδιοίκηση” των ΑΕΙ και να περιοριστεί το κράτος αποκλειστικά στην ψήφιση των οικείων οργανωτικών νόμων και στην “εποπτεία”, που η ίδια συνταγματική διάταξη του επιφυλάσσει» (βλ. Τα Ελληνικά Πανεπιστήμια στην Κοινωνία της Γνώσης, σελ. 85).

Η ομολογία του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ. Γ. Παπανδρέου ότι υπάρχει ανάγκη πλήρους αυτονομίας των πανεπιστημίων στο πλαίσιο της γενικότερης αποκέντρωσης της Παιδείας και ότι «τα ίδια τα πανεπιστήμια θα πρέπει να αποφασίζουν για τα τμήματα που θα αναπτύξουν και τα πτυχία που θα δίνουν και το κράτος απλώς να κρατάει για λογαριασμό του πέρα από τη χρηματοδότηση, την αξιολόγηση και την τυποποίηση», δείχνει ότι, επιτέλους, οι απόψεις κυβέρνησης και αντιπολίτευσης για μια ριζική αναδιάρθρωση και αναδιαμόρφωση του όλου πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ελληνικών ΑΕΙ συγκλίνουν στην κατεύθυνση που ακολουθούν και τα πανεπιστήμια των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ηλίας Κατσούλης

Μαζί με άλλους εθελοντές που προσφέραμε, τις υπηρεσίες μας στις εθνικές παραολυ-

μπιακές αποστολές αθλητών από όλο τον κόσμο., θέλω να πω ορισμένα πράγματα γι αυτά που νοιώσαμε και που σκεπτόμαστε. Ευχή μας είναι οι ιδέες μας να εκπροσωπούν όλο και περισσότερους στο μέλλον.

Δεν πήγαμε για να περάσουμε τον ελεύθερο χρόνο μας ούτε μας κάλεσαν προσωπικά ως εθελοντές στους παραολυμπιακούς αγώνες, βρεθήκαμε εκεί υλοποιώντας μια στάση ζωής.

Είμαστε συνειδητοποιημένοι ενεργοί πολίτες π.χ. υπάλληλοι που αντί για άδεια προτίμησαν να εργαστούν για τους ανάπηρους πρωταθλητές, ελεύθεροι επαγγελματίες που για τον ίδιο λόγο προτίμησαν να χάσουν μέρος από τις αντίστοιχες - στο χρόνο που διέθεσαν- απολαβές, φοιτητές με ιδανικά, που δεν προσφέρουν ευκαιριακά εθελοντική εργασία αλλά μακροχρόνια. Ο καθένας μας όπου κι όταν μπορεί κι όπου κρίνει ότι θα πιάσει περισσότερο τόπο η προσφορά του. Θεωρούμε ότι επιτελούμε ένα καθήκον κι ότι με τον τρόπο αυτό συνδράμουμε στις ουσιαστικές ανάγκες και καλύπτουμε τα κενά που παρουσιάζει, όλο και περισσότερο, η οργανωμένη μας κοινωνία. Γι'αυτό άλλωστε πιστεύουμε ότι η εκπλήρωση του καθήκοντος δεν πρέπει να χειροκροτείται.

Οι προσωπικές ψυχικές μας ανάγκες για προσφορά πληρούνται με τη στράτευσή μας. Οι δεξιότητες που οι παραολυμπιακοί

Με τα μάτια μιας εθελόντριας: Στον απόηχο των Παραολυμπιακών Αγώνων

αθλητές έχουν αναπτύξει και το εξαιρετικό τους κουράγιο μαζί με τη δίψα για διάκριση μας εντυπώσιασε. Η λαχτάρα τους για συμμετοχή στη ζωή της πόλης εκδηλώνεται σε κάθε ευκαιρία. Μετά από

κάθε επίπονη προπόνηση ξεχώνονταν με κάθε μέσο μαζικής μεταφοράς προς κάθε κατεύθυνση του λεκανοπεδίου κι όχι μόνο. Εκεί, στο κέντρο της μάλλον αφιλόξενης πόλης μας, όπου η κοινωνία με την καρδιά της είναι φιλόξενη με τις ενέργειες όμως των συμπολιτών μας γίνεται αφιλόξενη κι αποξενώνει, εκεί όπου πεζοδρόμια με ράμπες ασυνείδητοι οδηγοί είχαν παρκάρει τα αυτοκίνητά τους με τρόπο που να αποκλείουν κάθε πρόσβαση, εκεί όπου προβλέφθηκαν ειδικοί διάδρομοι για διευκόλυνση περαστικών και αναπήρων, εκτός από τα μόνιμα εμπόδια, που συνιστούν τα εμπορεύματα παρακειμένων μαγαζιών, ακριβώς σ'αυτούς τους διαδρόμους συμπληρώνουν την αποξένωση οι απανταχού μηχανόβιοι που πάντοτε «για λίγο» παρκάρουν με ευκολία και άνεση τις πελώριες μηχανές τους. Αλλά σε μια Ελλάδα που μαστίζεται από τη γάγγραινα της αδιαφορίας κάποια φωτεινά παραδείγματα αλληλεγγύης και ανθρωπιάς παραμένουν.

Οι Παραολυμπιακοί αγώνες, είναι μεταξύ άλλων, μια ηχηρή κραυγή των χιλιάδων αναπήρων που ζητούν μια θέση στην κοινωνία των αρτιμελών! Οι ανάπηροι αθλητές που εξυπηρετήσαμε με Αγάπη, παρά τις αντίξοες συνθήκες, μας γέμισαν με αισιοδοξία για τα επιτεύγματα του Ανθρώπου, και γέμισαν τις καρδιές μας με τα πηγαία χαμόγελα αδελφοσύνης. Η άμεση και καθημερινή συνδρομή μας στους αθλητές από όλο τον κόσμο, μας έφερε σε επαφή με θαυμάσιους ανθρώπους. Ανταμοιβή μας η γένεση κι άλλων μακροχρόνιων δεσμών φιλίας.

Λουκία Σταυρίτη